

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Olsztyn, 6 września 2023 r.

PS-VI.431.2.18.2023.AB

**Szanowna Pani
Magdalena Chmiel
Dyrektor
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Dębowa 27
19 – 504 Dubeninki**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.654.2023 z 28 lipca 2023 r. zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – delegatura Urzędu w Ełku, w składzie:

1. Agnieszka Brzozowska - główny specjalista, kierująca zespołem,
 2. Katarzyna Henryka Stefanowska - główny specjalista,
- przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dubeninkach. Czynności kontrolne rozpoczęto i zakończono 17 sierpnia 2023 r. Zakresem przedmiotowym kontroli objęto planowanie i prowadzenie pracy z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny w świetle przepisów:
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2023, poz. 1426 ze zm.), zwanej dalej ustawą wrispz,
 - ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329 ze zm.), zwanej dalej ustawą „Za życiem”.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. GOPS/ Ośrodek/ Jednostka – co oznacza Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubeninkach,
2. Dyrektor – co oznacza: Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach, panią Magdalenę Chmiel,
3. Kierownik – co oznacza: Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach-----
4. Gmina – co oznacza: Gminę Dubeninki,
5. Regulamin – co oznacza: *Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach*,

6. Zarządzenie - co oznacza: *Zarządzenie Nr 7/2017 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach z dnia 20 listopada 2017 r. w sprawie ustalenia zasad pracy asystenta rodziny,*
7. asystent – co oznacza asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2022 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze kontroli prowadzonym w Ośrodku.

Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Magdaleny Chmiel – Dyrektora GOPS. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez ww. oraz analizę przedłożonej kontrolującym dokumentacji.

W okresie objętym kontrolą Jednostką kierowały:

- -----
-----,
- pani Magdalena Chmiel, pełniąca funkcję Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach od 27 lipca 2023 r. /**akta kontroli str. 1/**.

Pomimo podejmowania przez Jednostkę starań, mających na celu zatrudnienie asystenta rodziny, działalność GOPS w Dubeninkach w zakresie objętym kontrolą ocenia się **negatywnie**.

U S T A L E N I A K O N T R O L I

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej Jednostki

Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą GOPS działał w oparciu o *Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach*, przyjęty Zarządzeniem nr 2/2020 z dnia 08 czerwca 2020 r., Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach /**akta kontroli str. 2-13/**.

Analiza Regulaminu wykazała, iż w rozdziale II w § 6 ust. 1 pkt 4 uwzględniono stanowisko pracy asystenta rodziny. Jego zadania, wynikające z ustawy wriospz, ujęto w rozdziale IV w § 16.

Stwierdzono, że w strukturze organizacyjnej Jednostki, opisanej w rozdziale II w § 6 ust. 1 pkt 4 Regulaminu, wskazano kierownika, nie zaś dyrektora, co jest niezgodne ze stanem faktycznym. Dyrektor wyjaśniła, że funkcję swą pełni od 27 lipca 2023 r. i wskazała, iż „(...) w najbliższym czasie zostanie opracowany nowy regulamin organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej” /**akta kontroli str. 1/**. Kontrolujący przyjęli powyższe wyjaśnienia.

Ustalono, że w GOPS, w związku z ogłoszonym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem zagrożenia epidemicznego, w okresie podlegającym kontroli sposób realizacji zadań przez pracowników Jednostki został uregulowany *Zarządzeniem Kierownika Nr 3/2020 z dnia 16 października 2020 r. w sprawie wprowadzenia procedury postępowania w celu zapewnienia bezpiecznych warunków pracy i zapobiegania rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dubeninkach* /**akta kontroli str. 14-17/**.

Stwierdzono, iż w okresie objętym kontrolą w Jednostce obowiązywało *Zarządzenie Nr 7/2017 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dubeninkach z dnia 20 listopada 2017 r. w sprawie ustalenia zasad pracy asystenta rodziny /akta kontroli str. 18-28/*. Reguluje ono kwestie czasu pracy asystenta rodziny, procedury postępowania, a także ujmuje wytyczne w zakresie prowadzonej dokumentacji, w tym wzory dokumentacji jaką winien on prowadzić. Analiza wzoru planu pracy z rodziną stanowiącego załącznik nr 3 do ww. dokumentu wykazała, że wymaga on zmian poprzez uwzględnienie w nim elementów, o których mowa w art. 15 ust. 3 ustawy wripsz. Ustalono bowiem, iż zawiera m.in. cel główny, cele szczegółowe długoterminowe i krótkoterminowe oraz ich efekty, a także terminy realizacji **/akta kontroli str. 22/**. Nie ujęto w nim działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych oraz ich przewidywanych efektów. Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia kontrolujący przedłożyli Dyrektorowi Ośrodka przykładowy plan pracy z rodziną uwzględniający wszystkie elementy, o których mowa w przepisach ustawy wripsz, do ewentualnego wykorzystania.

Ponadto analiza ww. Zarządzenia wykazała, iż w § 6 ust. 2 ujęto zapis, iż *„raz na pół roku asystent sporządza okresową ocenę sytuacji rodziny, którą przedkłada Kierownikowi GOPS”*. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wripsz zadaniem asystenta rodziny jest dokonywanie okresowej oceny sytuacji nie rzadziej niż co pół roku. Zespół inspektorów wskazał na zasadność dostosowania zapisów ujętych w Zarządzeniu do obowiązujących w tym zakresie przepisów.

Zwrócono uwagę także na to, że zapisy § 8 pkt 1 powyższego Zarządzenia wskazują, iż *„wniosek o zakończenie pracy asystenta z rodziną składa asystent rodziny do Kierownika GOPS w porozumieniu z pracownikiem socjalnym”*. Analiza załącznika nr 6 do zarządzenia zawierającego wzór powyższego wniosku **/akta kontroli str.25/**, wykazała natomiast, że zawierał podpis pracownika socjalnego, a nie widniał na nim podpis asystenta rodziny, co pozostaje w sprzeczności z ww. zapisami Zarządzenia. Zachodzi zatem konieczność uzupełnienia załącznika nr 6 zgodnie z obowiązującą w Ośrodku procedurą. Powyższą kwestię w toku bieżącego instruktażu omówiono szczegółowo z Dyrektorem kontrolowanej Jednostki. Wskazać przy tym należy, iż kwestię tą poruszano także podczas kontroli przeprowadzonej w Ośrodku w 2019 r.

Stwierdzono również, iż w Zarządzeniu nie uregulowano zagadnienia dotyczącego monitoringu, który zgodnie z art. 15 ust. 16 ustawy wripsz, stanowi jedno z zadań asystenta rodziny. Kontrolujący udzielili Dyrektorowi Ośrodka bieżącego instruktażu wskazując na zasadność uwzględnienia kwestii monitoringu w Zarządzeniu.

2. Tryb przydzielania asystenta rodziny

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku nie zatrudniano asystenta rodziny. Z informacji przekazanych przez Dyrektora, stanowiących **akta kontroli str. 29**, wynika, że ostatnio asystent rodziny był zatrudniony w Jednostce do 31.10.2018 r.

Dyrektor poinformowała ponadto, że w badanym okresie poszukiwano kandydatów na stanowisko asystenta umieszczając ogłoszenia na stronie BIP Urzędu Gminy Dubeninki oraz BIP GOPS. Nabory ogłoszono: 19 października 2022 r, 08 lutego 2023 r., 23 czerwca 2023 r.

Wskazała przy tym, iż nie wpłynęła żadna oferta w odpowiedzi na ww. nabory. Powyższe znalazło potwierdzenie w dokumentacji przedłożonej kontrolującym / **akta kontroli str. 30-54/**. Z przedłożonej dokumentacji, wynika, iż praca asystenta rodziny miała być wykonywana w ramach umowy o pracę na 1/2 etatu, z możliwością zatrudnienia na pełen etat, w zadaniowym systemie czasu pracy.

Dyrektor w informacji przedłożonej kontrolującym wskazała także, iż *„jesteśmy w trakcie opracowywania kolejnego naboru, który zostanie ogłoszony w najbliższym czasie”/akta kontroli str. 29/*. Podczas opracowywania niniejszego wystąpienia ustalono, iż powyższy nabór został ogłoszony na stronie www.gops-dubeninki.biuletyn.net w dniu 18.08.2023 r.

Z *„Wykazu dzieci przebywających w pieczy w latach 2022 i 2023”* (sporządzonego przez Dyrektora Jednostki, stanowiącego **akta kontroli str. 55**) wynika, że w okresie podlegającym kontroli w pieczy zastępczej z terenu Gminy umieszczono 7 dzieci, w tym 2 z nich powróciło do rodziny biologicznej. Ponadto pod opiekę rodziców z pieczy zastępczej wróciło także 5 dzieci, które zostały w niej umieszczone w okresie nie objętym kontrolą. Ustalono, iż w dacie kontroli w pieczy zastępczej przebywało łącznie 11 dzieci z 5 rodzin.

Dyrektor poinformowała, że żadna z rodzin nie została zobowiązana przez sąd do współpracy z asystentem rodziny. Ponadto poinformowała, iż w badanym okresie nie zachodziła potrzeba wsparcia rodzin z Gminy na podstawie ustawy „Za życiem”, w tym także wsparciem asystenta rodziny, bowiem do Ośrodka nie zgłosiła się żadna rodzina z takim wnioskiem /**akta kontroli str. 56/**.

Analiza sprawozdania półrocznego z zakresu udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za okres I-VI 2023 r. MRiPS-03P wykazała, iż 3 rodzinom z terenu Gminy przyznano pomoc społeczną m.in. z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa. Dyrektor wyjaśniła, że 2 z ww. rodzin to rodziny niepełne, natomiast w przypadku 3 rodziny, rodzicom ograniczono władzę rodzicielską poprzez umieszczenie małoletnich dzieci w pieczy zastępczej. Ponadto wskazała, iż w badanym okresie Ośrodek 4 razy występował do sądu o wgląd w sytuację rodziny, w tym w przypadku 2 rodzin dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Dodała także, że *„w związku z tym, że od 28 lipca 2023 r. nastąpiła całkowita zmiana kadry w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dubeninkach, pracownik socjalny jest w trakcie analizy dokumentacji dotyczącej rodzin i rozpoznawania sytuacji rodzin w środowisku. Na tym etapie już jesteśmy w stanie stwierdzić, że co najmniej 5-6 rodzin potrzebuje wsparcia asystenta rodziny”*. Ponadto poinformowała, iż sytuacja rodzin z terenu Gminy była i jest monitorowana przez pracowników socjalnych, w tym rodzin, z których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, a także rodziny, której dzieci powróciły z pieczy zastępczej pod opiekę rodziców /**akta kontroli str. 57/**. Powyższe znalazło potwierdzenie w dokumentacji przedłożonej kontrolującym.

Z informacji przedłożonych przez Dyrektora Jednostki, stanowiących **akta kontroli str. 58-59** wynika, iż rodziny przeżywające problemy opiekuńczo-wychowawcze, którym Ośrodek nie mógł zapewnić pomocy asystenta (z uwagi na brak kandydata na to stanowisko), objęte były wsparciem pracowników socjalnych, którzy podejmowali m.in. takie działania jak:

- monitorowanie sytuacji rodzin,
- motywowanie członków rodzin do dbania o porządek w mieszkaniu i poprawę warunków mieszkaniowych,
- motywowanie do spędzania wspólnego czasu z dziećmi (wspólnych zabaw, spacerów),
- rozmowy wspierające i informujące o możliwości odwiedzenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i kontaktowania się z nimi,
- motywowanie do współpracy z instytucjami wspierającymi rodziny,
- motywowanie do podpisania ugody ze spółdzielnią w celu spłacenia zaległości za czynsz,
- motywowanie do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy,
- wsparcie osób niepełnosprawnych przez poradnictwo w zakresie aktywizacji zawodowej oraz zaradności i samodzielności życiowej.

Ponadto ustalono, iż w GOPS od 14 listopada 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. realizowano we współpracy z Fundacją Wesoła Góra projekt pn. „PoMoc dla Rodzin”. Projekt był skierowany do rodzin z dziećmi z Gminy Dubeninki, zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystających ze wsparcia GOPS, ze szczególnym uwzględnieniem osób/dzieci z rodzin wielodzietnych. Głównym jego celem była poprawa funkcjonowania społecznego 12 rodzin (55 osób) doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych świadczonych lokalnie. Uczestnicy mogli skorzystać m.in. z poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego, doradztwa zawodowego, a także warsztatów i treningów np. samoobrony **/akta kontroli str. 58/**.

W opinii zespołu inspektorów ustalone fakty pozwalają stwierdzić, że Jednostka w okresie podlegającym kontroli, z przyczyn obiektywnych nie realizowała ustawowego obowiązku, określonego w art. 176 pkt 3 lit. a ustawy wrispz, tj. nie zapewniała wsparcia i pomocy asystenta rodzinom, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pomimo rzeczywistych potrzeb w tym zakresie.

W ocenie organu kontroli stanowi to istotne uchybienie w rozumieniu art. 197d ust. 6 ustawy wrispz.

Zważywszy na fakt, że w badanym okresie Jednostka nie zatrudniała asystenta rodziny, a tym samym żadna z rodzin nie była objęta jego wsparciem **/akta kontroli str. 29/**, brak było możliwości dokonania weryfikacji trybu jego przydzielenia oraz analizy realizacji przez niego zadań pod kątem:

- a) opracowania planu pracy z rodziną i jego realizacji,
- b) dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny,
- c) współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny,
- d) monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy.

2. Uwagi i wnioski

W ocenie zespołu kontrolnego, przeprowadzenie tylko 3 naborów na stanowisko asystenta rodziny i ograniczenie się do umieszczenia ogłoszeń na stronach BIP Gminy i GOPS, mogło znacząco wpłynąć na fakt, iż nie pozyskano kandydata na to stanowisko.

W związku z tym, iż na terenie Gminy przebywają rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także biorąc pod uwagę problemy z zatrudnieniem osoby na stanowisku asystenta rodziny, w opinii kontrolujących **należałoby poszerzyć obszar działań w zakresie poszukiwania kandydata na stanowisko asystenta rodziny np. poprzez rozesłanie ofert do Powiatowego Urzędu Pracy, czy też innych powiatów, a same działania w tym zakresie zintensyfikować.**

3. Zalecenia

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, która powstała z przyczyn obiektywnych, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, stosownych działań, mających na celu jej wyeliminowanie oraz realizację następującego zalecenia:

- 1. Kontynuować działania ukierunkowane na zatrudnienie asystenta rodziny w celu zapewnienia rodzinom, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jego pomocy, stosownie do art. 176 pkt 3 lit. a ustawy wripisz.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Z uwagi na fakt, iż za stwierdzoną nieprawidłowość odpowiedzialność ponosi również poprzedni Kierownik, zgodnie z § 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kopię wystąpienia przekazuje się także

-----/akta kontroli str. 60-61/), celem umożliwienia odniesienia się w terminie 7 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego do stwierdzonych nieprawidłowości.

Podstawa prawna:

- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2023 poz.1426 ze zm.),

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. 2015 poz. 1477).

**Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Urszula Jędrychowska
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej**

**Agnieszka Brzozowska – główny specjalista
Katarzyna Henryka Stefanowska – główny specjalista**

Do wiadomości:
Wójt Gminy Dubeninki
Kierownik GOPS